

Identificació de l'expedient

Informe ACC_076_2023, relatiu a l'expedient de sol·licitud d'informe d'impacte de gènere que el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural ha fet arribar a aquest Institut en data 16 de maig de 2023 sobre el Projecte d'Ordre, sobre el reconeixement de les organitzacions de productors i les seves associacions i l'homologació dels contractes tipus agroalimentaris.

Normativa sobre igualtat, transversalitat i interseccionalitat de la perspectiva de gènere

- a) Articles 2 i 3.3 del Tractat UE, on s'estableixen la no discriminació i la igualtat entre dones i homes com a valors comuns als Estats membres de la UE, i es formalitza el compromís de fomentar la igualtat de dones i homes.
- b) Articles 8 i 10 del Tractat de Funcionament de la UE, on s'estableix que en totes les seves accions la Unió Europea tindrà per objectiu eliminar les desigualtats de homes i dones, i promoure la seva igualtat.
- c) L'Estratègia d'Igualtat de Gènere 2020-2025 de la Unió Europea, actual full de ruta per avançar en l'assoliment de l'equitat de gènere.
- d) L'Estatut d'autonomia de Catalunya, als seus articles 4.3, 19, 41 i 153, quant al reconeixement i garantia dels drets de les dones i la igualtat d'oportunitats de les dones i els homes, i la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones.
- e) La Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, desenvolupa els preceptes estatutaris en matèria d'igualtat de gènere i dret de les dones i estableix mesures transversals en tots els ordres de la vida, amb la finalitat d'eradicar les discriminacions contra les dones.
- f) La Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació, n'estableix els principis i regula les mesures i els procediments per garantir i fer efectius el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, el respecte a la dignitat humana i la protecció davant qualsevol forma, acte o conducta de discriminació que es doni en l'àmbit territorial d'aplicació de la Llei per raó de naixement o lloc de naixement; procedència, nacionalitat o pertinença a una minoria nacional; raça, color de pell o ètnia; opinió política o d'una altra índole; religió, conviccions o ideologia; llengua; origen cultural, nacional, ètnic o social; situació econòmica o administrativa, classe social o fortuna; sexe, orientació, identitat sexual i de gènere o expressió de gènere; ascendència; edat; fenotip, sentit de pertinença a grup ètnic; malaltia, estat serològic; discapacitat o diversitat funcional, o per qualsevol altra condició, circumstància o manifestació de la condició humana, real o atribuïda.

Normativa sobre l'informe d'impacte de gènere

- a) L'article 64.3.d. de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, estableix que els projectes de disposicions reglamentàries han d'anar acompanyats, entre d'altra documentació preceptiva, d'un informe d'impacte de gènere.

b) L'article 3 lletra g) de la Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones, en la redacció donada per la Disposició final Primera de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que corresponen a aquest Institut elaborar i emetre els informes d'impacte de gènere i, en tot cas, els informes a què fa referència, entre altres, l'article 64.3.d. de la Llei 26/2010, precitada, tràmit intern que es dona per complert amb aquest document.

Normativa sobre l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge

a) El principi vuitè de l'article 3 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que els poders públics, entre els quals s'inclou l'Administració de la Generalitat, han de fer un ús no sexista del llenguatge que eviti l'expressió de concepcions sexistes de la realitat i els usos androcèntrics i amb estereotips de gènere, i han de promoure un llenguatge respectuós amb les dones, amb les minories i amb totes les persones en general en l'atenció personal i en tota la documentació escrita, gràfica i audiovisual.

b) La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, obliga els Poders Públics a implementar un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment a la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques (article 14.11).

c) La [Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat](#) de Catalunya, de l'any 2011, de la Direcció General de Política Lingüística, proposa una sèrie de solucions per evitar que aquests textos incloguin formes androcèntriques i generin disfuncions amb la normativa citada anteriorment.

Anàlisi material del text presentat

Des d'una perspectiva material, el text planteja el procediment per a l'homologació dels contractes tipus agroalimentaris d'àmbit català, conceptualitzat com una eina per contribuir a la millora de la transparència de les transaccions i per fomentar una situació més estable dels mercats. Aquest projecte d'ordre estableix els requisits formals i materials i el procediment per al reconeixement d'organitzacions de productors i productores del sector agrícola i ramader, de llurs associacions, de les activitats que poden externalitzar i de les extensions de les normes en llur àmbit. També regula l'homologació dels contractes tipus agroalimentaris.

La introducció de la perspectiva de gènere en les polítiques del sector agropecuari és fonamental per aconseguir pràctiques més inclusives, equitatives i sostenibles. Al llarg de la història, les dones han tingut un paper crucial en la producció d'aliments i en el desenvolupament rural, però les seves contribucions i necessitats han estat sistemàticament ignorades o subestimades. La perspectiva de gènere busca corregir aquesta desigualtat, amb el reconeixement i l'abordatge de les diferències i desigualtats que existeixen entre homes i dones en l'accés i el control dels recursos naturals, la presa de decisions i els beneficis derivats de l'agricultura i la ramaderia.

Tot i que les dones constitueixen una proporció significativa de la força laboral agropecuària arreu del món, sovint enfronten barreres i discriminació en l'accés a la terra, el crèdit, la formació i els serveis agrícoles. En introduir la perspectiva de gènere en les polítiques agràries, es pot promoure la igualtat d'oportunitats per a les dones agricultores i ramaderes, assegurant la seva participació activa i el seu apoderament en totes les etapes de la cadena alimentària.

Addicionalment, la inclusió de la perspectiva de gènere interseccional en les polítiques agràries i ramaderes permet abordar la càrrega desproporcionada de treball no remunerat que recau sobre les dones en l'àmbit rural, tenint en compte les diferents discriminacions que poden patir les dones en aquests àmbits (per raó de sexe, edat, ètnia, discapacitats, etc.).

A Catalunya, la introducció de la perspectiva de gènere en el sector agropecuari té com a principal instrument estratègic el III Programa de dones del món rural i marítim 2022-2025, que impulsa les dones dels àmbits rural i marítim que desenvolupen iniciatives i activitats d'aprofitament dels recursos primaris en l'àmbit agroalimentari i forestal i genera condicions d'igualtat en les activitats de producció agroalimentària i forestal. El present programa, que contempla dues estratègies marc —l'Agenda Rural de Catalunya i l'Estratègia Marítima de Catalunya 2030— posa de manifest la persistència de desigualtats i desavantatges que afecten les dones en aquests sectors i prioritza la necessitat d'aplicar mesures de suport a les dones per treballar en feines tradicionalment dutes a terme per homes i d'impulsar accions que contribueixin a la representació i la participació paritària de dones i homes en aquests àmbits i també en els espais de presa de decisions. Algunes dades rellevants en aquest sentit són:

- Les dones suposen només el 24% de les persones afiliades treballadores per compte propi en la divisió 01 de la CCAE-2009: Agricultura, ramadera, caça i activitats.
- Les dones suposen només el 16% de les persones afiliades treballadores per compte d'altri en la divisió 01 de la CCAE-2009: Agricultura, ramadera, caça i activitats.
- Només el 22,1% de la superfície agropecuària ha estat de titularitat de dones.
- Les dones només suposen el 31% de les persones titulars d'explotacions agropecuàries i el 22% d'explotacions ramaderes,

(Font: [III Programa de dones del món rural i marítim 2022-2025](#). Dades de l'any 2020).

Per la seva banda, la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, també incideix en el sector agropecuari i estableix al seu article 50 les actuacions que l'Administració de la Generalitat ha de dur a terme per assegurar l'apoderament de les dones del món rural amb la finalitat de posar en valor la funció de les dones com a eix estratègic per al desenvolupament rural:

«1. L'Administració de la Generalitat ha de posar en valor la funció de les dones com a eix estratègic per al desenvolupament rural. En aquest sentit, ha de:

a) Vetllar per incorporar la perspectiva de gènere en les actuacions sobre desenvolupament rural.

b) Garantir la igualtat d'oportunitats i la plena participació de les dones, amb equitat i en tots els àmbits del món rural, molt especialment en els processos de planificació i execució de les polítiques públiques.

2. L'Administració de la Generalitat ha de vetllar per la presa de decisions de les dones com a mesura per a lluitar contra la despoblació, l'escassa presència de dones i l'empobriment en l'àmbit rural i, en concret, ha de:

a) Potenciar el desenvolupament d'activitats que generin ocupació i afavoreixin la incorporació de les dones del món rural a l'àmbit laboral i contribueixin a evitar-ne el despoblament.

b) Facilitar l'accés a la formació de les dones del món rural.

- c) Contribuir a eliminar la bretxa digital de gènere i territorial amb mecanismes que facilitin i impulsin l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació de les dones del món rural.
  - d) Vetllar per aconseguir la plena participació social de les dones del món rural, i també perquè participin plenament en els òrgans de direcció d'empreses i associacions.
  - e) Incentivar la cotitularitat de dones i homes a les explotacions agràries.
  - f) Promoure la representació paritària de dones i homes en els càrrecs de decisió de les organitzacions agràries.
3. Per a fer efectius els principis primer i sisè de l'article 3, les polítiques agrícoles, ramaderes, agroalimentàries, forestals i pesqueres han de:
- a) Fomentar la transmissió dels sabers tradicionals de les dones en aquests àmbits, reconèixer i fer visible llur contribució al manteniment de les explotacions familiars, i promoure les xarxes de proximitat i de serveis socials per a atendre els infants, la gent gran i les persones dependents.
  - b) Potenciar les iniciatives empresarials d'emprenedores i les actuacions de desenvolupament agrari i pesquer promogudes per dones.
  - c) Facilitar la incorporació de dones joves als sectors agrícola, ramader, agroalimentari, forestal i pesquer.

Per tot això, cal seguir treballant en les transformacions positives que motiven les dones a buscar oportunitats en el medi rural; així, la igualtat és un dels Objectius per al Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 de Nacions Unides i la nova Política Agrària Comuna 2023-2027 ha inclòs, per fi i de forma expressa, la perspectiva de gènere».

Anàlisi formal del text presentat

Es considera que, en la norma objecte d'aquest informe, es fa necessària una revisió de la rellevància del llenguatge com a eix transformador de la visió androcèntrica de la societat actual. En aquest cas, les construccions *organització de productors* i *associació de productors*, que fa servir el masculí com a genèric, es repeteix innumbrables vegades al text i revela una manera androcèntrica i estereotipada de concebre la realitat del món agrari i ramader que invisibilitza les dones i contribueix a discriminar i marginar les seves contribucions en aquest sector.

La utilització d'un llenguatge no sexista ni androcèntric és quelcom més que un assumpte de correcció política. El llenguatge influeix poderosament en les actituds, els comportaments i les percepcions. Els usos sexistes i androcèntrics del llenguatge fan invisibles o menystenen les dones i són el reflex en la llengua del paper social al qual se les ha intentat constrènyer al llarg de moltes generacions. També reflecteixen una ideologia que no les ha considerat ciutadanes de ple dret. Aquests usos reforcen els papers tradicionals de les dones i donen una imatge parcial i allunyada de les seves capacitats, aptituds i sabers, tant en el passat com el present.

Hi ha estratègies lingüístiques per evitar l'ús del masculí com a genèric i reflectir la diversitat que presenta la realitat, com ara l'ús de formes dobles, és a dir, la forma femenina i la masculina. Aquest procediment també és adequat si volem incloure explícitament la referència a dones i homes dins d'un text.

Conclusions

Així doncs, d'acord amb el que s'ha dit, l'Institut Català de les Dones efectua les aportacions següents respecte del projecte presentat a informe:

PRIMER. Des d'un punt de vista formal, cal modificar diferents termes emprats al text per tal que aquest no presenti disfuncions amb la normativa a dalt esmentada sobre ús no sexista del llenguatge i que tingui presents les consideracions formals prèviament apuntades. Així:

1. On diu "organitzacions de productors i les seves associacions" ha de dir "**organització de productors i productores i les seves associacions**".
2. On diu "els seus membres" ha de dir "**les seves persones membres**".
3. On diu "dels productors" ha de dir "**dels productors i productores**".
4. On diu "els productors primaris" ha de dir "**els productors i les productores primaris**".
5. On diu "dels petits i mitjans productors" ha de dir "**de les petites i mitjanes produccions**".
6. On diu "el conseller del departament competent" ha de dir "**el conseller o consellera del departament competent**".
7. On diu "als seus destinataris" ha de dir "**a les seves persones destinatàries**".
8. On diu "Membre productor: Tota persona, física o jurídica, o agrupació de persones físiques o jurídiques, independentment del règim jurídic, titular d'una explotació agrària, inscrita al Registre general de la Producció Agrícola si es un productor agrícola i/o estigui inscrit al Registre d'explotacions ramaderes si és una explotació ramadera" ha de dir "**Membre productor o productora: tota persona, física o jurídica, o agrupació de persones físiques o jurídiques, independentment del règim jurídic, titular d'una explotació agrària, inscrita al Registre general de la Producció Agrícola si la seva producció és agrícola, i/o inscrita al Registre d'explotacions ramaderes si és una explotació ramadera**".
9. On diu "dels socis" ha de dir "**dels socis i les sòcies**".
10. On diu "de cada soci" ha de dir "**de cada soci o sòcia**".
11. On diu "de nous membres" ha de dir "**de noves persones membres**".
12. On diu "Els socis no reconeguts" ha de dir "**Les persones sòcies no reconegudes**".
13. On diu "acreditació del representant legal" ha de dir "**acreditació de la persona representant legal**".
14. On diu "NIF dels titulars" ha de dir "**NIF de les persones titulars**".

SEGONA. Des d'un punt de vista material, es proposen les modificacions següents:

1. Redacció alternativa de la lletra c) de l'Article 4 Requisits per al reconeixement de les organitzacions de productors:
  - c) Que agrupin el nombre mínim de membres productors i de producció comercialitzable que consta a l'annex 1. **Per a associacions i organitzacions formades per, com a mínim, un 50% de dones membres, les quantitats i nombres mínims detallats a l'annex 1 es redueixen en un 20%.**

2. Redacció alternativa de les lletres b) i f) de l'Article 6 Obligacions de les organitzacions de productors, en els termes següents:
  - b) presentar anualment a la direcció general competent en matèria d'empreses agroalimentàries, una memòria que contingui un resum de les activitats realitzades durant l'any anterior, amb indicació expressa del volum i valor de producció comercialitzables, i número de persones sòcies. **Aquesta memòria ha d'incloure un apartat específic sobre l'impacte de gènere i igualtat de tracte i no-discriminació en l'àmbit de les actuacions realitzades. En tot cas, presentarà dades desagregades per sexe (dona/home) i per identitat de gènere (dona/home/persona no binària).**

  - f) **Complir l'obligació de respectar la igualtat de tracte i d'oportunitats i, amb aquesta finalitat, adoptar mesures adreçades a evitar qualsevol tipus de discriminació entre homes i dones. En el cas d'associacions i organitzacions amb més de 50 membres, elaborar i aplicar un pla d'igualtat. Igualment, en matèria d'igualtat retributiva han de complir les obligacions que estableix el Reial decret 902/2020, de 13 d'octubre.**

3. Afegir dues lletres addicionals a l'Article 6 Obligacions de les organitzacions de productors, en els termes següents:
  - g) **En el cas que l'associació o organització estigui formada per 25 membres o més, indicar els mitjans per prevenir i detectar casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, i per intervenir-hi, i tenir protocols d'abordatge i prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe, de conformitat amb la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.**

h) Fer un ús no sexista, no estereotipat ni androcèntric del llenguatge, que tingui en compte la diversitat, que sigui respectuós, no classista, ni racista, ni xenòfob, ni LGTBI-fòbic, evitant qualsevol imatge discriminatòria de les dones o estereotips sexistes, i fomentant una imatge amb valors d'igualtat, presència equilibrada, diversitat i coresponsabilitat en tota la documentació, les comunicacions i les publicacions de les activitats de les organitzacions i associacions de productors i productores.

4. Afegir un paràgraf addicional a l'Article 10 Externalització d'activitats, en els termes següents:

9.3 L'organització de productors i productores vigilarà i garantirà que les filials compleixin l'obligació de respectar la igualtat de tracte i d'oportunitats i, amb aquesta finalitat, adoptin mesures adreçades a evitar qualsevol tipus de discriminació entre homes i dones.

5. Redacció alternativa de la lletra g) del punt 12.2 de l'Article 12 Registre d'organitzacions de productors i llurs associacions de Catalunya en els termes següents:

g) Nombre de persones membres de l'organització

h) Composició dels òrgans rectors i de govern

i) Òrgans de participació socials

Les dades referides a persones físiques es desglossaran per sexe (dona/home) i per identitat de gènere (dona/home/persona no binària).

6. Afegir un paràgraf addicional a l'apartat b) de l'article 15. Procediment

c) Memòria justificativa i detallada de la proposta de contracte tipus, que ha d'incloure l'àmbit territorial de l'aplicació del contracte, el volum previsible de contractació, la importància econòmica de transaccions comercials; i també la descripció del sistema de promoció, vigilància, control i de seguiment del contracte tipus. **També inclourà un apartat sobre l'impacte de gènere i presentarà les dades de persones físiques desagregades per sexe (dona/home) i per identitat de gènere (dona/home/persona no binària).**

7. Afegir un paràgraf addicional a l'apartat f) de l'Annex 2. Documentació que ha d'acompanyar la sol·licitud de reconeixement de l'organització de productors en el termes següents:

- f) memòria tècnica que descrigui:
1. les finalitats i activitats a portar a terme per l'organització;
  2. la capacitat i planificació prevista per l'organització, per complir les esmentades finalitats i activitats previstes;
  3. descripció de la seva contribució als objectius de la Política Agrària Comuna mitjançant el desenvolupament de les seves activitats;
  - 4. descripció de la seva contribució en relació amb una major igualtat de dones i homes en l'àmbit d'intervenció;**
  5. els mitjans tècnics i personals per garantir el compliment dels objectius descrits;

Aquesta memòria, presentarà les dades de persones físiques desagregades per sexe (dona/home) i per identitat de gènere (dona/home/persona no binària).

Meritxell Benedí Altès
Presidenta de l'Institut Català de les Dones